

(א) ובכורו: כי ע"ש... (ב) ונשנה שמעתי... (ג) איתא הו' משתקיל ליה... (ד) ע"י רש"י נראה... (ה) ה"א דמלתאן היינו... מניתיך דה"א ע"י... מה"כ"ט (ס) ר"מ

הגהות הב"ח

(א) גמ' הו' ליה זוזא מלא ורא הו' משתקיל ליה ע"י למתנה ליה מינה צילג דוחא לא הו' ליה תקע ליה אחימא כ"י: (ב) תוב' ד"ה שור וכו' דנקט בדיק שאל: (ג) וכו' דנקט בדיק שאל:

גליון הש"ס

גמ' חנו בישא. ע' סנהדרין דף ג ע"א מוס' ד"ה שלא תנעול: שם הב ל"י פלגא דזוזא. ע' סנהדרין דף ג ע"ב מוס' ד"ה קן ידאל:

מוסף רש"י

אינו צריכין פרוזבול. שאין שביעית משמטת חוב של אביהם המוט (ג'יטין) זוזא מלא. שנתמטת (בכורות א). לא הוה משתקיל ליה. לומר לא היה ניקח בעיר להוציאה. לא היה היציר שקול וזהו לו מלס (שם). נגה שור חמור וגמל נעשה מועד לכל. ולא אחימא עד שיהא מועד בשלש על מן ומן. והואל וסעד שלש נוחתמי בשלש מינין אין זה מקפיד על מן אחר (חגיגה ד).

שור שגנה ד' וה' פרק רביעי בבא קמא לז.

עין משפט
גב מצוה

א ו מיי פ"ט מהל' שמיטה ויובל הלכה כד סגנו לאון רעא טור ש"ע ח"מ פ"י סו סעיף כח: ב ב ג ד מ"י פ"ז מהל' מקי מנוון הלכה כ: ג ה ו מ"י ט"ז הל' ט: ד ז מ"י ט"ז הלכה י:

HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

אינו צריכין פרוזבול. דכללו הכי לא משמט שביעית לחוב שלהן ולאן ידיהו דיממי און ורמי עלן להפוכי צוכותייהו הלכך שטרות שלהן כמסורים לצ"ד דמי ותנן המוסר שטרותיו לצ"ד אין משמטין וזהו גופו של פרוזבול מוסרני לכס גטיין (דף לו.) להכי נקט ר"ג דנשיא הוה וביה דינו צ"ד חסוב: זוזא מלא. פחותה לורתו: ולא הוה משתקיל ליה. לא היה יכול להוציאו: **מתנאי' לקטנים.** לעגלים: הכי הוה מועד לשצמות. לפי שהוה בטל ממלאכה וחסה דעתו עליו: ואינו מועד לימוס החול. מה משפטו של זה. תלמידיו היו שואלין אותו: ג' ימי שצמות. לאחר שהועד לשצמות העבירו לפניו שוריים בג' שצמות ולא נגה חזר לתמותו ואם חזר ונגה אין משלם אלא חצי נזק: **גמ' ואינו מועד סנן.** ואין מועד לשאינו מינו דיעינן ציה ללא נגה וכגון דעברניהו להו קמיה ולא נגה הלכך למי שאינו מועד לו אם נגמו אחר זמן משלם חצי נזק אבל מסתמא אם הועד לזה מועד אף לזה וכן אם הועד לקטנים מועד לגדולים: **השאל יש לומר מקטנים לקטנים.** כגון ממינו לשאינו מינו אשמעינן רישא אינו מועד מקטנים לגדולים מצעיא: **דאפילו מאדס.** דאית ליה מולא לא הוה קמתיה מועד לבהמה: **אלא אי אמרס ואינו מועד.** לשאינו מינו מן: **אלא סתמיה מועד.** ממינו לשאינו מינו: **השאל מצבמה לבהמה הוה מועד.** ואפי' לפני אחר: **מאדס לבהמה מצעיא.** והא ליכא למימר דהיא גופה אכטריך לאשמעינן דהיכא דחזינן דאינו מועד לבהמה אינו משלם על צבמה אלא חצי נזק דהא פשיטא לן דתם משלם חצי נזק: **רישא אחורה קאי.** והיא גופה אכטריך דלבהמה לא משלם אלא חצי נזק ואע"ג דאיעיד ליה הואיל והדר ציה חזר לתמותו ואע"ג דלא הדר ציה מאדס: **שינוי משייני ליה.** היכא דחזינן דהועד לשצמות וצ"מ החול לא נגה מאי דיניה: וכו' איבו מאי קא מהדר להו. הא אינהו נמי אינו מועד קאמרי: **פרושי קא מפרש לה.** אידי דנקט לה משום דוקא דדיניה דדייקין הא סתמא הוה מועד על כרחיך אסקיה למילתיה: **אלא אי אמרס אינו מועד סנן פסקה.** למילתיה ואשמעינן דאינו מועד מאי תו דקמני למי שאינו מועד כו': **עד השפא כו'. צתמיה: ואם מולא לומר נמי איסא לרדכ פפא.** דסתמיה לא הוה מועד לשאינו מינו: **נגה שור וחמור וגמל נעשה מועד לכל.** ולא צעין ג' נגיחות לכל חד וחד מאחר שנתקיימה העלאתו ע"י ג' מינין: לפירוין. אם יגה רזופין אינו משלם אלא חצי נזק על האחרון: ערוך. חמור הכר: חמור

אינו צריכין פרוזבול. דשטרות שלהם דמי כמסורין לצ"ד כן פירש בקונטרס וא"ת מלוה על פה מאי איכא למימר דכותבין עליה פרוזבול דמוכח דהשולט (גיטין דף נו.) וי"ל דהוה כאלו החוב שלהם מסור לצ"ד ואפי' אין ללוה קרקע מקנים לו חכמים קרקע צבזיל תקנת היתומים שאין כותבין פרוזבול אלא על הקרקע: **הר"י הוא מועד לשבתות.** מפרש צירושלמי לפי שראה אותם צמלצושים נאים אחרים ושהם אוסרים צעיניו נכרים ואינו מכירם: **משיחזור בו ג' שבתות.** אע"ג דכבר אשמעינן רבי יהודה צפ"צ (דף קד:) אכטריך דס"ד הואיל ולא מועד אלא לשצמות לא צעי חזרה כ"כ ולפ"ה ניחא דמפרש מועד לשצמות לפי שאין עשה מלאכה דקמ"ל דאפי' שצמ ממלאכה צימי החול ולא נגה לא הוה חזרה: **רב ובדי אמר ואינו מועד תנן.** הא סתמא הוה מועד לשאינו מינו ואפילו מבהמה לאדם נמי שמעי' לה לקמן בפירקין (דף מה.) דסתמא הוה מועד גבי הא דפריך וכו' מאחר דמתא קטלינן ליה מועד היכי משכחת לה ומפרש רב צביד כגון שהרג ג' צהמות והוה מלי למיני צמתני מועד לבהמה ואינו מועד לאדם לאשמעינן דסתמא הוה מועד ומיהו שמתא חזר צו רב צביד מההיא דלקמן דפריך עלה התם שאם לא תאמר כן קאי' ליה ה"א: (ד"ה ט"ז):

שור ורא נגה. צמתא דנקט (ס) כתיב יגח לאלתר משלם נ"ש: **נעשה מועד לסירוגין לשוורים.** וא"ת כיון שלא ראה אחרים לשוורים לחודיה הוה מועד לכל לסירוגין רב צביד וי"ל דקסדר רב צביד דרבותא קמ"ל דס"ד צהקן מיני דחזו ולא נגה לא הוה מועד ולא צסירוגין תליא מלתא ח"נ צשעה שנגח ג' מינים הללו היו לפניו מיניס הרבה ולא נגה אלא אלו דהשתא אם היו שלשתן שוריים הייתי אומר כיון דכל עשה מזומן ליגח השוורים ומיניס שאר מיניס אין מועד ליגח אלא שוריים אלא השתא דהו"ו ג' מיניס האחד מהם נוגח ואינו חושש ליגח אלא האחד:

שור ורא נגה. צמתא דנקט (ס) כתיב יגח לאלתר משלם נ"ש: **נעשה מועד לסירוגין לשוורים.** וא"ת כיון שלא ראה אחרים לשוורים לחודיה הוה מועד לכל לסירוגין רב צביד וי"ל דקסדר רב צביד דרבותא קמ"ל דס"ד צהקן מיני דחזו ולא נגה לא הוה מועד ולא צסירוגין תליא מלתא ח"נ צשעה שנגח ג' מינים הללו היו לפניו מיניס הרבה ולא נגה אלא אלו דהשתא אם היו שלשתן שוריים הייתי אומר כיון דכל עשה מזומן ליגח השוורים ומיניס שאר מיניס אין מועד ליגח אלא שוריים אלא השתא דהו"ו ג' מיניס האחד מהם נוגח ואינו חושש ליגח אלא האחד:

שור ורא נגה. צמתא דנקט (ס) כתיב יגח לאלתר משלם נ"ש: **נעשה מועד לסירוגין לשוורים.** וא"ת כיון שלא ראה אחרים לשוורים לחודיה הוה מועד לכל לסירוגין רב צביד וי"ל דקסדר רב צביד דרבותא קמ"ל דס"ד צהקן מיני דחזו ולא נגה לא הוה מועד ולא צסירוגין תליא מלתא ח"נ צשעה שנגח ג' מינים הללו היו לפניו מיניס הרבה ולא נגה אלא אלו דהשתא אם היו שלשתן שוריים הייתי אומר כיון דכל עשה מזומן ליגח השוורים ומיניס שאר מיניס אין מועד ליגח אלא שוריים אלא השתא דהו"ו ג' מיניס האחד מהם נוגח ואינו חושש ליגח אלא האחד:

שור ורא נגה. צמתא דנקט (ס) כתיב יגח לאלתר משלם נ"ש: **נעשה מועד לסירוגין לשוורים.** וא"ת כיון שלא ראה אחרים לשוורים לחודיה הוה מועד לכל לסירוגין רב צביד וי"ל דקסדר רב צביד דרבותא קמ"ל דס"ד צהקן מיני דחזו ולא נגה לא הוה מועד ולא צסירוגין תליא מלתא ח"נ צשעה שנגח ג' מינים הללו היו לפניו מיניס הרבה ולא נגה אלא אלו דהשתא אם היו שלשתן שוריים הייתי אומר כיון דכל עשה מזומן ליגח השוורים ומיניס שאר מיניס אין מועד ליגח אלא שוריים אלא השתא דהו"ו ג' מיניס האחד מהם נוגח ואינו חושש ליגח אלא האחד:

שור ורא נגה. צמתא דנקט (ס) כתיב יגח לאלתר משלם נ"ש: **נעשה מועד לסירוגין לשוורים.** וא"ת כיון שלא ראה אחרים לשוורים לחודיה הוה מועד לכל לסירוגין רב צביד וי"ל דקסדר רב צביד דרבותא קמ"ל דס"ד צהקן מיני דחזו ולא נגה לא הוה מועד ולא צסירוגין תליא מלתא ח"נ צשעה שנגח ג' מינים הללו היו לפניו מיניס הרבה ולא נגה אלא אלו דהשתא אם היו שלשתן שוריים הייתי אומר כיון דכל עשה מזומן ליגח השוורים ומיניס שאר מיניס אין מועד ליגח אלא שוריים אלא השתא דהו"ו ג' מיניס האחד מהם נוגח ואינו חושש ליגח אלא האחד:

שור ורא נגה. צמתא דנקט (ס) כתיב יגח לאלתר משלם נ"ש: **נעשה מועד לסירוגין לשוורים.** וא"ת כיון שלא ראה אחרים לשוורים לחודיה הוה מועד לכל לסירוגין רב צביד וי"ל דקסדר רב צביד דרבותא קמ"ל דס"ד צהקן מיני דחזו ולא נגה לא הוה מועד ולא צסירוגין תליא מלתא ח"נ צשעה שנגח ג' מינים הללו היו לפניו מיניס הרבה ולא נגה אלא אלו דהשתא אם היו שלשתן שוריים הייתי אומר כיון דכל עשה מזומן ליגח השוורים ומיניס שאר מיניס אין מועד ליגח אלא שוריים אלא השתא דהו"ו ג' מיניס האחד מהם נוגח ואינו חושש ליגח אלא האחד:

שור ורא נגה. צמתא דנקט (ס) כתיב יגח לאלתר משלם נ"ש: **נעשה מועד לסירוגין לשוורים.** וא"ת כיון שלא ראה אחרים לשוורים לחודיה הוה מועד לכל לסירוגין רב צביד וי"ל דקסדר רב צביד דרבותא קמ"ל דס"ד צהקן מיני דחזו ולא נגה לא הוה מועד ולא צסירוגין תליא מלתא ח"נ צשעה שנגח ג' מינים הללו היו לפניו מיניס הרבה ולא נגה אלא אלו דהשתא אם היו שלשתן שוריים הייתי אומר כיון דכל עשה מזומן ליגח השוורים ומיניס שאר מיניס אין מועד ליגח אלא שוריים אלא השתא דהו"ו ג' מיניס האחד מהם נוגח ואינו חושש ליגח אלא האחד:

שור ורא נגה. צמתא דנקט (ס) כתיב יגח לאלתר משלם נ"ש: **נעשה מועד לסירוגין לשוורים.** וא"ת כיון שלא ראה אחרים לשוורים לחודיה הוה מועד לכל לסירוגין רב צביד וי"ל דקסדר רב צביד דרבותא קמ"ל דס"ד צהקן מיני דחזו ולא נגה לא הוה מועד ולא צסירוגין תליא מלתא ח"נ צשעה שנגח ג' מינים הללו היו לפניו מיניס הרבה ולא נגה אלא אלו דהשתא אם היו שלשתן שוריים הייתי אומר כיון דכל עשה מזומן ליגח השוורים ומיניס שאר מיניס אין מועד ליגח אלא שוריים אלא השתא דהו"ו ג' מיניס האחד מהם נוגח ואינו חושש ליגח אלא האחד:

שור ורא נגה. צמתא דנקט (ס) כתיב יגח לאלתר משלם נ"ש: **נעשה מועד לסירוגין לשוורים.** וא"ת כיון שלא ראה אחרים לשוורים לחודיה הוה מועד לכל לסירוגין רב צביד וי"ל דקסדר רב צביד דרבותא קמ"ל דס"ד צהקן מיני דחזו ולא נגה לא הוה מועד ולא צסירוגין תליא מלתא ח"נ צשעה שנגח ג' מינים הללו היו לפניו מיניס הרבה ולא נגה אלא אלו דהשתא אם היו שלשתן שוריים הייתי אומר כיון דכל עשה מזומן ליגח השוורים ומיניס שאר מיניס אין מועד ליגח אלא שוריים אלא השתא דהו"ו ג' מיניס האחד מהם נוגח ואינו חושש ליגח אלא האחד:

שור ורא נגה. צמתא דנקט (ס) כתיב יגח לאלתר משלם נ"ש: **נעשה מועד לסירוגין לשוורים.** וא"ת כיון שלא ראה אחרים לשוורים לחודיה הוה מועד לכל לסירוגין רב צביד וי"ל דקסדר רב צביד דרבותא קמ"ל דס"ד צהקן מיני דחזו ולא נגה לא הוה מועד ולא צסירוגין תליא מלתא ח"נ צשעה שנגח ג' מינים הללו היו לפניו מיניס הרבה ולא נגה אלא אלו דהשתא אם היו שלשתן שוריים הייתי אומר כיון דכל עשה מזומן ליגח השוורים ומיניס שאר מיניס אין מועד ליגח אלא שוריים אלא השתא דהו"ו ג' מיניס האחד מהם נוגח ואינו חושש ליגח אלא האחד:

שור ורא נגה. צמתא דנקט (ס) כתיב יגח לאלתר משלם נ"ש: **נעשה מועד לסירוגין לשוורים.** וא"ת כיון שלא ראה אחרים לשוורים לחודיה הוה מועד לכל לסירוגין רב צביד וי"ל דקסדר רב צביד דרבותא קמ"ל דס"ד צהקן מיני דחזו ולא נגה לא הוה מועד ולא צסירוגין תליא מלתא ח"נ צשעה שנגח ג' מינים הללו היו לפניו מיניס הרבה ולא נגה אלא אלו דהשתא אם היו שלשתן שוריים הייתי אומר כיון דכל עשה מזומן ליגח השוורים ומיניס שאר מיניס אין מועד ליגח אלא שוריים אלא השתא דהו"ו ג' מיניס האחד מהם נוגח ואינו חושש ליגח אלא האחד:

שור ורא נגה. צמתא דנקט (ס) כתיב יגח לאלתר משלם נ"ש: **נעשה מועד לסירוגין לשוורים.** וא"ת כיון שלא ראה אחרים לשוורים לחודיה הוה מועד לכל לסירוגין רב צביד וי"ל דקסדר רב צביד דרבותא קמ"ל דס"ד צהקן מיני דחזו ולא נגה לא הוה מועד ולא צסירוגין תליא מלתא ח"נ צשעה שנגח ג' מינים הללו היו לפניו מיניס הרבה ולא נגה אלא אלו דהשתא אם היו שלשתן שוריים הייתי אומר כיון דכל עשה מזומן ליגח השוורים ומיניס שאר מיניס אין מועד ליגח אלא שוריים אלא השתא דהו"ו ג' מיניס האחד מהם נוגח ואינו חושש ליגח אלא האחד:

שור ורא נגה. צמתא דנקט (ס) כתיב יגח לאלתר משלם נ"ש: **נעשה מועד לסירוגין לשוורים.** וא"ת כיון שלא ראה אחרים לשוורים לחודיה הוה מועד לכל לסירוגין רב צביד וי"ל דקסדר רב צביד דרבותא קמ"ל דס"ד צהקן מיני דחזו ולא נגה לא הוה מועד ולא צסירוגין תליא מלתא ח"נ צשעה שנגח ג' מינים הללו היו לפניו מיניס הרבה ולא נגה אלא אלו דהשתא אם היו שלשתן שוריים הייתי אומר כיון דכל עשה מזומן ליגח השוורים ומיניס שאר מיניס אין מועד ליגח אלא שוריים אלא השתא דהו"ו ג' מיניס האחד מהם נוגח ואינו חושש ליגח אלא האחד:

שור ורא נגה. צמתא דנקט (ס) כתיב יגח לאלתר משלם נ"ש: **נעשה מועד לסירוגין לשוורים.** וא"ת כיון שלא ראה אחרים לשוורים לחודיה הוה מועד לכל לסירוגין רב צביד וי"ל דקסדר רב צביד דרבותא קמ"ל דס"ד צהקן מיני דחזו ולא נגה לא הוה מועד ולא צסירוגין תליא מלתא ח"נ צשעה שנגח ג' מינים הללו היו לפניו מיניס הרבה ולא נגה אלא אלו דהשתא אם היו שלשתן שוריים הייתי אומר כיון דכל עשה מזומן ליגח השוורים ומיניס שאר מיניס אין מועד ליגח אלא שוריים אלא השתא דהו"ו ג' מיניס האחד מהם נוגח ואינו חושש ליגח אלא האחד:

שור ורא נגה. צמתא דנקט (ס) כתיב יגח לאלתר משלם נ"ש: **נעשה מועד לסירוגין לשוורים.** וא"ת כיון שלא ראה אחרים לשוורים לחודיה הוה מועד לכל לסירוגין רב צביד וי"ל דקסדר רב צביד דרבותא קמ"ל דס"ד צהקן מיני דחזו ולא נגה לא הוה מועד ולא צסירוגין תליא מלתא ח"נ צשעה שנגח ג' מינים הללו היו לפניו מיניס הרבה ולא נגה אלא אלו דהשתא אם היו שלשתן שוריים הייתי אומר כיון דכל עשה מזומן ליגח השוורים ומיניס שאר מיניס אין מועד ליגח אלא שוריים אלא השתא דהו"ו ג' מיניס האחד מהם נוגח ואינו חושש ליגח אלא האחד:

שור ורא נגה. צמתא דנקט (ס) כתיב יגח לאלתר משלם נ"ש: **נעשה מועד לסירוגין לשוורים.** וא"ת כיון שלא ראה אחרים לשוורים לחודיה הוה מועד לכל לסירוגין רב צביד וי"ל דקסדר רב צביד דרבותא קמ"ל דס"ד צהקן מיני דחזו ולא נגה לא הוה מועד ולא צסירוגין תליא מלתא ח"נ צשעה שנגח ג' מינים הללו היו לפניו מיניס הרבה ולא נגה אלא אלו דהשתא אם היו שלשתן שוריים הייתי אומר כיון דכל עשה מזומן ליגח השוורים ומיניס שאר מיניס אין מועד ליגח אלא שוריים אלא השתא דהו"ו ג' מיניס האחד מהם נוגח ואינו חושש ליגח אלא האחד:

שור

פרובול, משנה מפורשת וזה גופו של פרוזבול, והיא בסוף שביעית, ופירושה בהשולח גט בגיטין. רבן גמליאל ובית דינו אביהן של יתומין, וכן הלכה. מתני'. שור שהוה מועד למינו ואינו מועד לשאינו מינו כו'. רב ובדי אמ' ואינו מועד תנן, כגון שטרומד עם מי שאינו מינו ואינו מנגח אבל סתמא מועד הו' ר' פפא אמ' אינו מועד תנן. סתמיה לא הו' מועד למינו לא הו' מועד לשאינו מינו. ושקלינן וטרינן ואוקימנא למתני' כדוקיה דרב ובדי שאם נגה ג' ימים ג' שוריים נעשה מועד מכאן ולהבא לכל בהמה ואפילו לחמורין ולגמלין וכיצא בהן אבל אם נגה שור וראה חמור ומהלך עמו או עומד עמו ואינו נוגחו וכן שאר בהמה וזולתי שור כי ראה שור מנגחו שאינו מועד אלא לשוריים בלבד ואם עמד לנגח אפי' לנגח שאר בהמות חס הוא ואינו משלם נזק שלם עד שיצונו עליו שנגח ג' ימים לשאר בהמות. ודרב פפא נמי איתא דאסקינן לה ואם יצמצא לומר' נמי איתא דלרב פפא נגה שור חמור וגמל נעשה מועד לכל וקימי' לן כל אם תימצא הלכ' הו'א. ת"ר ראה שור ונגח ראה שור ולא נגח ראה שור ונגח ראה שור ונגח ראה שור ונגח ולא נגח ראה שור ונגח ראה שור ולא נגח ראה שור ולא נגח ג' ימים נעשה מועד לסירוגין לשוורים.